

Βρυξέλλες, 9.9.2015
COM(2015) 454 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με την τρέχουσα κρίση
του ασύλου**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με την τρέχουσα κρίση του ασύλου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει σήμερα πολυάριθμες προκλήσεις λόγω της αιφνίδιας και απότομης αύξησης που παρατηρείται στην εισροή αιτούντων άσυλο. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη καλούνται να ικανοποιήσουν άμεσα και επαρκώς τις επιτακτικότερες ανάγκες των αιτούντων άσυλο (στέγαση, προμήθειες και υπηρεσίες).

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει αδρομερώς τις δυνατότητες που έχουν οι αγοραστές του δημοσίου, δηλ. οι αναθέτουσες αρχές¹, να παρέχουν τάχιστα υποδομές (στέγη), καθώς και προμήθειες και υπηρεσίες πρώτης ανάγκης.

Οι ευρωπαϊκοί κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις παρέχουν όλα τα απαραίτητα εργαλεία για την κάλυψη των αναγκών αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας οδηγίας 2004/18/EK² (η «οδηγία»), καθώς και σύμφωνα με την τελευταία οδηγία για τις δημόσιες προμήθειες, την οδηγία 2014/24/EE³. Η εν λόγω οδηγία πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 18 Απριλίου 2016· επί του παρόντος, εφαρμόζεται μόνο στα κράτη μέλη στα οποία έχουν ήδη τεθεί σε ισχύ μέτρα μεταφοράς.

Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται στην οδηγία 2004/18/EK, αλλά επισημαίνει τις ιδιαιτερότητες της οδηγίας 2014/24/EE, όταν αυτές ανταποκρίνονται στις τρέχουσες περιστάσεις⁴.

Η παρούσα ανακοίνωση δεν εισάγει νέες νομοθετικές διατάξεις. Αντικατοπτρίζει την αντίληψη της Επιτροπής όσον αφορά τις Συνθήκες, τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις και τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το «Ευρωπαϊκό Δικαστήριο»). Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε κάθε περίπτωση, η δεσμευτική ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου αποτελεί τελικά αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

¹ Το κράτος, οι περιφερειακές ή οι τοπικές αρχές, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που αποτελούνται από μία ή περισσότερες τέτοιες αρχές ή από έναν ή περισσότερους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

² Οδηγία 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 114).

³ Οδηγία 2014/24/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/EK (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65).

⁴ Πρόκειται ειδικότερα για τη σημαντική αλλαγή των κανόνων που εφαρμόζονται στον τομέα των υπηρεσιών (βλ. σημείο 1.3 κατωτέρω) και την καθιέρωση επισπευσμένης ανοικτής διαδικασίας (βλ. σημείο 3 κατωτέρω).

1. ΠΕΛΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

1.1. Υποδομές – Έργα

Οι υποδομές (δηλ. η στέγαση) μπορούν να παρέχονται είτε με τη μίσθωση υφιστάμενων κτιρίων που δεν απαιτούν σημαντικές προσαρμογές (δηλ. έργα) είτε με την κατασκευή εκ του μηδενός (ex novo) ή την ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων.

Η μίσθωση **υφιστάμενων κτιρίων** δεν υπόκειται στους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις [άρθρο 16 στοιχείο α) της οδηγίας⁵]. Η στέγαση, όταν είναι διαθέσιμη, μπορεί να παρέχεται εκτός διαδικασιών δημόσιων συμβάσεων, με τη μίσθωση υφιστάμενων κτιρίων στην αγορά ή με τη διάθεση υφιστάμενων δημόσιων υποδομών (π.χ. στρατώνων, σχολείων, αθλητικών εγκαταστάσεων) για τη συγκεκριμένη χρήση. Στις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο είτε να οικοδομηθούν κτίρια εκ του μηδενός (ex novo) είτε να ανακαινιστούν ή να προσαρμοστούν με άλλον τρόπο υφιστάμενα κτίρια, μπορούν να εφαρμόζονται οι ενωσιακοί κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις⁶.

Για να έχει εφαρμογή η οδηγία, η εκτιμώμενη αξία του συγκεκριμένου έργου κατασκευής/ανακαίνισης/προσαρμογής πρέπει να είναι ίση ή μεγαλύτερη από το ισχύον κατώτατο όριο των 5 186 000 ευρώ⁷. Αυτό ισχύει για κάθε λειτουργικά ανεξάρτητο έργο. Όταν μια δημοτική αρχή σχεδιάζει να υλοποιήσει διάφορα στεγαστικά προγράμματα, υπολογίζει, σε γενικές γραμμές, την τιμή κάθε προγράμματος χωριστά, ώστε να αποφασίσει κατά πόσον επιτυγχάνεται το κατώτατο όριο. Δεν επιτρέπεται η κατάτμηση σχεδίων έργων προς αποφυγή της εφαρμογής της οδηγίας (άρθρο 9 παράγραφος 3 της οδηγίας).

Κάτω από το όριο αυτό, εφαρμόζεται η εθνική νομοθεσία. Ωστόσο, σε περίπτωση που το συγκεκριμένο έργο έχει βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον⁸, εφαρμόζονται οι βασικές αρχές του ενωσιακού δικαίου στον εν λόγω τομέα – η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η αρχή της διαφάνειας.

⁵ Πρβλ. επίσης άρθρο 10 στοιχείο α) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

⁶ Άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας, και άρθρο 2 παράγραφος 6 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ σχετικά με τον ορισμό των δημοσίων συμβάσεων έργων.

⁷ Ανά διετία, τα εφαρμοστέα κατώτατα όρια και η ισοτιμία τους στα εθνικά (εκτός του ευρώ) νομίσματα των κρατών μελών αναθεωρούνται βάσει αμιγώς μαθηματικής μεθοδολογίας, η οποία παρουσιάζεται άμεσα στις ίδιες τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις. Η επόμενη αναθεώρηση θα ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2016.

⁸ Το κατά πόσον μια σύμβαση παρουσιάζει ή όχι «βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον» πρέπει να προσδιορίζεται κατά περίπτωση, με ανάλυση βάσει διαφόρων παραγόντων [βλ. την ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο που εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων οι οποίες δεν καλύπτονται ή καλύπτονται εν μέρει από τις οδηγίες για τις «δημόσιες συμβάσεις» (ΕΕ C 179 της 1.8.2006, σ. 2-7), η οποία αναπτύσσεται περαιτέρω στην πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Βλ., π.χ., σκέψη 46 της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2014, στην υπόθεση C-113/13, και την αναφερόμενη σ' αυτή νομολογία.

1.2. Προμήθειες

Η άφιξη πολυάριθμων αιτούντων άσυλο θα απαιτήσει επίσης την επείγουσα παροχή προμηθειών (π.χ. σκηνών, κοντέινερ, ρούχων, κλινοσκεπασμάτων, κρεβατιών, τροφίμων).

Η οδηγία θα εφαρμόζεται σε όλες τις **συμβάσεις προμηθειών** που συνάπτονται από αναθέτουσα αρχή⁹, με την προϋπόθεση ότι η εκτιμώμενη αξία τους είναι ίση ή μεγαλύτερη από το ισχύον κατώτατο όριο, το οποίο μπορεί να είναι είτε 134 000 ευρώ είτε 207 000 ευρώ¹⁰, ανάλογα με τη φύση της αναθέτουσας αρχής¹¹.

Κάτω από τα όρια αυτά, εφαρμόζεται η εθνική νομοθεσία. Οι προαναφερθείσες βασικές αρχές του ενωσιακού δικαίου εφαρμόζονται υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις συμβάσεις έργων.

1.3. Υπηρεσίες

Τέλος, η άφιξη αιτούντων άσυλο απαιτεί επίσης την παροχή ορισμένων υπηρεσιών (π.χ. υπηρεσιών καθαρισμού, υγείας, τροφοδοσίας, ασφάλειας).

Όσον αφορά τις συμβάσεις υπηρεσιών, οι κανόνες της ισχύουσας οδηγίας και οι κανόνες της οδηγίας 2014/24/ΕΕ διαφέρουν θεμελιωδώς.

Σύμφωνα με την οδηγία 2004/18/ΕΚ, οι υπηρεσίες υπάγονται πλήρως στην οδηγία μόνον αν αναφέρονται εξαντλητικά¹². Από τις υπηρεσίες αυτές, για τους αιτούντες άσυλο ενδέχεται να χρειαστούν ιδίως υπηρεσίες μεταφοράς με λεωφορείο και υπηρεσίες καθαρισμού. Για όλες τις άλλες υπηρεσίες, πλην εκείνων που αναφέρονται εξαντλητικά, η οδηγία¹³ απαιτεί μόνον εκ των υστέρων διαφάνεια¹⁴ και εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν τις τεχνικές προδιαγραφές.

⁹ Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις μπορούν να εφαρμόζονται εξαιρέσεις, όπως ορίζεται στην οδηγία.

¹⁰ Βλ. υποσημείωση 7.

¹¹ Το χαμηλότερο κατώτατο όριο εφαρμόζεται στις συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές (π.χ. τα υπουργεία), οι οποίες παρατίθενται στο παράρτημα IV της οδηγίας, ενώ το υψηλότερο κατώτατο όριο εφαρμόζεται στις συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από οποιαδήποτε άλλη αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των περιφερειακών και των τοπικών αρχών.

¹² Παράρτημα II Α της οδηγίας: υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών, υπηρεσίες χειραίων μεταφορών, υπηρεσίες εναέριων μεταφορών, μεταφορά ταχυδρομείου, τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες πληροφορικής και συναφείς υπηρεσίες, υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, υπηρεσίες λογιστικής, λογιστικού ελέγχου και τήρησης λογιστικών βιβλίων, υπηρεσίες έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων, υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε θέματα διαχείρισης, υπηρεσίες αρχιτέκτονα και υπηρεσίες μηχανικού, διαφημιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες καθαρισμού κτιρίων και υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων, υπηρεσίες εκδόσεων και εκτυπώσεων, υπηρεσίες αποκομιδής απορριμμάτων και υπηρεσίες αποχέτευσης (εξειδικεύονται περαιτέρω με μνεία των κωδικών CPV).

¹³ Αναφέρονται, αλλά όχι εξαντλητικά, στο παράρτημα II Β της οδηγίας (περιλαμβάνεται η γενική κατηγορία «Λοιπές υπηρεσίες»).

Οι συμβάσεις υπηρεσιών υπόκεινται στην οδηγία από τα ίδια κατώτατα όρια με εκείνα των συμβάσεων προμηθειών. Επιπλέον, οι βασικές αρχές του ενωσιακού δικαίου εφαρμόζονται στις συμβάσεις υπηρεσιών που παρουσιάζουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν για τις συμβάσεις έργων¹⁵.

Καταρχήν, η οδηγία 2014/24/ΕΕ εφαρμόζεται πλήρως σε όλες τις υπηρεσίες. Ωστόσο, στις «κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες» εφαρμόζονται ορισμένοι ειδικοί κανόνες περί δημόσιων συμβάσεων¹⁶, το λεγόμενο «απλοποιημένο καθεστώς»¹⁷. Στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών στους αιτούντες άσυλο, το απλοποιημένο καθεστώς θα μπορούσε π.χ. να αφορά τις υπηρεσίες τροφοδοσίας, τις υπηρεσίες υγείας και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Ορισμένες υπηρεσίες εξαιρούνται εντελώς από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Αυτό ισχύει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις¹⁸, για τις υπηρεσίες διάσωσης και τις υπηρεσίες ασθενοφόρων.

Κατά κανόνα, η οδηγία 2014/24/ΕΕ θα εφαρμόζεται από το ίδιο κατώτατο όριο με αυτό που ορίζεται στην προηγούμενη οδηγία¹⁹. Για τις υπηρεσίες που υπάγονται στο απλοποιημένο καθεστώς, το ισχύον κατώτατο όριο καθορίστηκε σε 750 000 ευρώ²⁰.

Το απλοποιημένο καθεστώς υποχρεώνει τις αναθέτουσες αρχές να εξασφαλίζουν δημοσιότητα σε επίπεδο ΕΕ, τόσο πριν όσο και μετά τη σύναψη της σύμβασης, και να τηρούν ορισμένες βασικές διαδικαστικές υποχρεώσεις (ιδίως την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων). Οι διαδικασίες για την ανάθεση των εν λόγω κατηγοριών υπηρεσιών θα ρυθμίζονται από το εθνικό δίκαιο. Οι γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου θα

¹⁴ Δηλ. αποστέλλεται ανακοίνωση στην *Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, για ενημερωτικούς σκοπούς ή προκειμένου να δημοσιευθεί αφότου θα έχει ανατεθεί η σύμβαση.

¹⁵ Κάτω από το σχετικό κατώτατο όριο, όταν πρόκειται για τις υπηρεσίες που αναφέρονται εξαντλητικά στο παράρτημα II Α· τόσο πάνω όσο και κάτω από τα όρια αυτά, όταν πρόκειται για όλες τις άλλες υπηρεσίες.

¹⁶ Άρθρα 74 έως 77 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ· οι εν λόγω υπηρεσίες αναφέρονται εξαντλητικά στο παράρτημα XIV της οδηγίας 2014/24/ΕΕ: υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες και συναφείς προς αυτές υπηρεσίες· διοικητικές κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και πολιτιστικές υπηρεσίες· υπηρεσίες υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης· υπηρεσίες παροχής επιδομάτων· λοιπές κοινοτικές, κοινωνικές και ατομικές υπηρεσίες· θρησκευτικές υπηρεσίες· υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων· νομικές υπηρεσίες· λοιπές διοικητικές και κρατικές υπηρεσίες· παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο· υπηρεσίες φυλακών, δημόσιας ασφάλειας και διάσωσης· υπηρεσίες ερευνών και ασφαλείας· διεθνείς υπηρεσίες· ταχυδρομικές υπηρεσίες (εξειδικεύονται περαιτέρω με μνεία των κωδικών CPV).

¹⁷ Αιτιολογική σκέψη 28 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ

¹⁸ Άρθρο 10 στοιχείο η) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

¹⁹ Το χαμηλότερο κατώτατο όριο εφαρμόζεται στις συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται από τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές, ενώ το υψηλότερο κατώτατο όριο εφαρμόζεται στις συμβάσεις υπηρεσιών που ανατίθενται από οποιαδήποτε άλλη αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των περιφερειακών και των τοπικών αρχών.

²⁰ Το συγκεκριμένο όριο θα παραμείνει αμετάβλητο και μετά την 1η Ιανουαρίου 2016, αφού δεν θα αναθεωρηθεί όπως τα άλλα κατώτατα όρια.

εφαρμόζονται στις υπηρεσίες αυτές κάτω από το κατώτατο όριο, υπό την προϋπόθεση ότι παρουσιάζουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον²¹.

2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

2.1. Γενικά

Για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιλέξει την ανάθεση της σύμβασης με **ανοικτή ή κλειστή** διαδικασία (άρθρο 28 της οδηγίας)²². Η ελάχιστη προθεσμία για την υποβολή προσφορών στις ανοικτές διαδικασίες είναι 52 ημέρες, αλλά μπορεί να συντμηθεί σε 40 ημέρες, αν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα (άρθρο 38 της οδηγίας). Στις κλειστές διαδικασίες, οι γενικές προθεσμίες ανέρχονται σε 37 ημέρες για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής, και σε επιπλέον 40 ημέρες για την υποβολή προσφορών αφότου η αναθέτουσα αρχή επιλέξει εκείνους που γίνονται δεκτοί να υποβάλουν προσφορά (άρθρο 38 παράγραφος 3 της οδηγίας· οι εν λόγω προθεσμίες μπορεί να ανέρχονται σε 30 και 35 ημέρες αντίστοιχα, αν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα²³).

Για τις ανοικτές διαδικασίες που διέπονται από την οδηγία 2014/24/ΕΕ, θα εφαρμόζεται προθεσμία 35 ημερών για την υποβολή των προσφορών²⁴. Για τις κλειστές διαδικασίες, η οδηγία 2014/24/ΕΕ προβλέπει προθεσμία 30 ημερών για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής και επιπλέον προθεσμία 30 ημερών για την υποβολή των προσφορών²⁵. Η τελευταία προθεσμία, σε περίπτωση που η εθνική νομοθεσία προβλέπει τη συγκεκριμένη επιλογή, μπορεί να συμφωνηθεί μεταξύ των μη κεντρικών αναθετουσών αρχών –π.χ. των περιφερειακών ή των τοπικών αρχών– και των συμμετεχόντων· αν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία, τότε μπορεί να εφαρμοστεί ελάχιστη προθεσμία 10 ημερών²⁶.

2.2. Κατάσταση έκτακτης ανάγκης

Εάν προκύψει κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η οδηγία προβλέπει σημαντική σύντμηση των γενικών προθεσμιών. Στην περίπτωση αυτή, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιλέξουν την «επισπευσμένη κλειστή διαδικασία», στο πλαίσιο της οποίας οι

²¹ Οι αιτιολογικές σκέψεις 114 έως 117 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ παρέχουν ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με τη συγκεκριμένη έννοια στο ιδιαίτερο πλαίσιο του απλοποιημένου καθεστώτος.

²² Πιθανώς, δεν θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθούν σ' αυτό το πλαίσιο οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση με προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή ο ανταγωνιστικός διάλογος, αφού οι όροι χρήσης τους δεν θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν υπό τις συνθήκες που εξετάζονται στην παρούσα ανακοίνωση.

²³ Άρθρο 38 παράγραφοι 5 και 6 της οδηγίας.

²⁴ Άρθρο 27 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

²⁵ Άρθρο 28 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

²⁶ Άρθρο 28 παράγραφος 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

προθεσμίες είναι 15 ημέρες για την υποβολή αίτησης συμμετοχής και 10 ημέρες για την υποβολή προσφοράς²⁷. Αυτό καθιστά εφικτή την ταχεία ανάθεση της σύμβασης.

Η οδηγία 2014/24/ΕΕ διατηρεί αυτή τη διαδικασία²⁸ και θεσπίζει επιπλέον «επισπευσμένη ανοικτή διαδικασία», προβλέποντας ότι η προθεσμία για την υποβολή των προσφορών μπορεί να συντμηθεί σε 15 ημέρες σε περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένης έκτακτης ανάγκης²⁹.

Η χρήση της «επισπευσμένης κλειστής διαδικασίας» συνεπάγεται την εφαρμογή τουλάχιστον των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ώστε να μπορεί να διασφαλίζεται, σε κάποιον βαθμό, ο ανταγωνισμός, ακόμα και όταν συντρέχει έκτακτη ανάγκη. Σε πολλές περιπτώσεις, ενδέχεται να είναι δυνατόν να ανατεθούν οι αναγκαίες συμβάσεις με την «επισπευσμένη κλειστή διαδικασία» (ή, σύμφωνα με την οδηγία 2014/24/ΕΕ, με την «επισπευσμένη ανοικτή διαδικασία»).

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Με τη «διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση», το ενωσιακό δίκαιο παρέχει ένα πρόσθετο εργαλείο, το οποίο θα επιτρέπει την ανάθεση συμβάσεων ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των αιτούντων άσυλο ακόμα και στις περιπτώσεις κατεπείγουσας ανάγκης.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις χρησιμοποιώντας τη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση *«στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.»* [άρθρο 31 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της οδηγίας³⁰].

Δεδομένου ότι οι αναθέτουσες αρχές παρεκκλίνουν εν προκειμένω από τη βασική αρχή της Συνθήκης σχετικά με τη διαφάνεια, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απαιτεί η χρήση της διαδικασίας αυτής να εξακολουθήσει να γίνεται κατ' εξαίρεση. Όλες οι προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται σωρευτικά και πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά (βλ., π.χ., την υπόθεση C-275/08, Επιτροπή κατά Γερμανίας, και την υπόθεση C-352/12, Consiglio Nazionale degli Ingegneri). Η «διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση»

²⁷ Άρθρο 38 παράγραφος 8 της οδηγίας.

²⁸ Άρθρο 28 παράγραφος 6 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

²⁹ Άρθρο 27 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

³⁰ Ουσιαστικά πανομοιότυπη διάταξη περιλαμβάνεται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

επιτρέπει στις αναθέτουσες αρχές να διαπραγματεύονται απευθείας με τους δυνητικούς αναδόχους· δεν επιτρέπει την απευθείας ανάθεση σε προεπιλεγμένο οικονομικό φορέα, εκτός αν μόνο ένας τέτοιος φορέας θα είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση εντός των τεχνικών και χρονικών περιορισμών που επιβάλλονται από τον κατεπείγοντα χαρακτήρα της κατάστασης.

Κάθε αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να αξιολογεί κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χρήση της εν λόγω «διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση» και, σε χωριστή έκθεση, θα πρέπει να αιτιολογεί την απόφασή της να επιλέξει τέτοια διαδικασία³¹. Κατά την αξιολόγηση κάθε μεμονωμένης περίπτωσης πρέπει να πληρούνται τα ακόλουθα σωρευτικά κριτήρια:

3.1. «Γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές»

Σε πολλά κράτη μέλη, ο αριθμός των ατόμων που ζητούν άσυλο έχει αυξηθεί σημαντικά μέσα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Μπορεί να αναμένεται ότι, κατά κανόνα, μια συγκεκριμένη αναθέτουσα αρχή δεν γνωρίζει και δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει επαρκώς εκ των προτέρων τον αριθμό των αιτούντων άσυλο τις ανάγκες των οποίων καλείται να αντιμετωπίσει. Ως εκ τούτου, η συγκεκριμένη ανάγκη μιας μεμονωμένης δημοτικής αρχής να παράσχει στέγη, προμήθειες ή υπηρεσίες στους αιτούντες άσυλο δεν μπορεί να προγραμματιστεί εκ των προτέρων και, κατά συνέπεια, συνιστά απρόβλεπτο γεγονός για την εν λόγω αρχή.

3.2. Ο κατεπείγων χαρακτήρας της κατάστασης καθιστά αδύνατη τη συμμόρφωση με τις γενικές προθεσμίες

Αναμφισβήτητα, οι πλέον επιτακτικές ανάγκες των αιτούντων άσυλο που καταφθάνουν στα διάφορα κράτη μέλη (στέγαση, προμήθειες και υπηρεσίες) θα πρέπει να καλύπτονται το ταχύτερο δυνατόν.

Θα πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση αν αυτό έχει ως συνέπεια να είναι αδύνατο να τηρηθούν ακόμη και οι πολύ σύντομες προθεσμίες της επισπευσμένης κλειστής διαδικασίας (ή της επισπευσμένης ανοικτής διαδικασίας που προβλέπεται στην οδηγία 2014/24/ΕΕ).

Όπως διευκρινίζεται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου³², αν γίνεται επίκληση κατεπείγουσας ανάγκης, η σχετική σύμβαση πρέπει να ανατίθεται χωρίς καθυστέρηση. Η εξαίρεση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα για την ανάθεση συμβάσεων για τις οποίες απαιτείται περισσότερος χρόνος απ' ό,τι θα απαιτούνταν αν είχε εφαρμοστεί διαφανής –ανοικτή ή κλειστή– διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της επισπευσμένης (κλειστής) διαδικασίας.

³¹ Άρθρο 43 στοιχείο στ) της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και άρθρο 84 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

³² Βλ. απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση C-352/12, της 20ής Ιουνίου 2013, σκέψεις 50-52.

3.3. Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του απροβλέπτου συμβάντος και του κατεπείγοντος χαρακτήρα

Ως προς την κάλυψη των πλέον επιτακτικών αναγκών των αιτούντων άσυλο σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, δεν μπορεί ευλόγως να αμφισβητηθεί η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της αύξησης των αιτούντων άσυλο και της ανάγκης αντιμετώπισης των αναγκών τους.

3.4. «Στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο»

Οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορούν να προσφέρουν τη δυνατότητα αποτελεσματικότερης ανταπόκρισης όσον αφορά τις άμεσες ανάγκες. Καλύπτουν απλώς το κενό έως ότου βρεθούν σταθερότερες λύσεις, όπως οι συμβάσεις-πλαίσια προμηθειών και υπηρεσιών που συνάπτονται με τις συνήθειες διαδικασίες (συμπεριλαμβανομένων των επισπευσμένων διαδικασιών).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να αξιολογούν κατά περίπτωση τη διαδικασία που θα επιλέξουν για την ανάθεση συμβάσεων με σκοπό την κάλυψη των επιτακτικότερων αναγκών των αιτούντων άσυλο (στέγαση, προμήθειες ή υπηρεσίες).

Για τα μεμονωμένα έργα που υπερβαίνουν τα σχετικά κατώτατα όρια όσον αφορά την εφαρμογή των οδηγιών της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις, όταν οι ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν με νέες συμβάσεις³³, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει, πρώτον, να εξετάζουν κάθε δυνατότητα σημαντικής σύντμησης των προθεσμιών με τη χρήση επισπευσμένης (κλειστής ή, δυνάμει της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ανοικτής) διαδικασίας.

Αν οι λύσεις αυτές δεν επιτρέπουν την επαρκώς ταχεία παροχή στέγης, προμηθειών και υπηρεσιών, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης της διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση.

Οι ενωσιακοί κανόνες για τις συμβάσεις προβλέπουν επαρκή μέσα για την κάλυψη των επιτακτικότερων αναγκών των αιτούντων άσυλο υπό τις παρούσες εξαιρετικές περιστάσεις.

³³ Σε αντίθεση με την κάλυψη των εν λόγω αναγκών μέσω, π.χ., ιδίων πόρων, συνεργασίας μεταξύ δημοσίων φορέων, αξιοποίησης υφιστάμενων συμβάσεων.